

Zoper vse te nove oblike, na ktere tolikrat v branji zadenemo, govore vse slovnice slovenske, ktere nam imajo vodilo biti, zato ker so iz naroda vzete.

De pa imenovane slovnice v marsikterih starih oblikah niso edine, je gotovo, ker se v nekakih rečeh ločijo po krajih, v kterih so pisane, zato nektare bolj po slovensko krajnsko, nektare bolj po slovensko Štajarsko pišejo.

De se v ti reči enostranosti krivih ne storimo, kakor de bi hotli eni ali drugi izreki prednost dajati, je naše prvo vodilo to: de pišemo, kakor je večina pisavcov dozda pisala, — in v ti reči nečemo časopisov v izgled postaviti, ker bi nam lahko kdo oponosil, de vredništva silijo pisavce pisati, kakor one hočejo, — ampak nam je vodilo le večina bukev, in sicer imenitniših bukev — v prozi in v pesništvu, — ki so v slovenskim jeziku pisane.

Po téh se mi ravnamo, ker so pisane, kakor jih večina slovenskiga ljudstva govori, brez umetnije, brez enostranosti, brez osébnih in posebnih naménov, ampak ravno takó, kakor je ljudstva jezik.

Zraven tega nam je tudi lepoglasje poglavitno vodilo, ker smo s slavnim gospodam J. Poklukarjem popolnoma edinih misel, de v jeziku ima tudi lepoglasje kaj govoriti.

Iz obéh téh naménov bomo mi raji am namesti om, — iga, imu, im namesti ega, emu, em, — s ženo namesti s ženo i. t. d. pisali, priloge v stopnjah bomo, kakor dosihmal, neredno sklanjali, in ne bomo pisali lepša žena ampak lepši žena, ne večja hiša, ampak večí hiša i. t. d. Če pišemo om, in sklanjamo stopnje prilogov redno, ali smo s tem kaj posebniga dosegli? Navadnemu pa smo se odtegnili. Kdor pa hoče takó pisati, se vé, de ima tudi práv. Nar menj navadno je tisto ega, emu, in tudi slavni gosp. Murko ima v svoji slovnici iga, imu, z opombo, de le v nekterih krajih Štajarskiga, in sicer na ogerski meji se sliši brezglasni e namesti brezglasniga i. Ilirsko oga, omu je krepák, nekako častitljiv glas, — ega, emu pa je tako širokousten in brez vsiga lepoglasja, posebno če govorimo „drujega, mojega svojega in sploh kjer po j sledí, de ne moremo razumeti, kakó de je ta ega in emu nekterim gospodam takó silno pri sercu. Večina Slovencev ga ne izgovarja; za kaj ga tedaj nekteri pisatelji siloma vpeljati hočejo za občno pisanje? — —

To so ob kratkim naše misli, ki se ne operajo na svojo glavnost, ampak na prepričanje, de večina slovenskih pisavcov je z nami edinih misel.

Mi nikjer sile ne ljubimo; to smo nar očitniši pokazali pri vpeljanji našiga sedanjiga pravopisa, kterimu smo le po tem obveljavo v Novicah dovolili, ko smo se prepričali, de ga večina želi.

Takó tudi želimo, de naj se modri gospodje predstavljavci državniga zakonika nikar siloma ne odtegujejo navadnim slovenskim oblikam, in de naj v tako imenitni reči, ki je tudi ljudstvu namenjena, počasi naprej stopajo; sej vedó, de sila le kola lomi. Ze z izpušenjem polglasnice e so nam Slovencam veliko silo storili in za čmu? Slovenci besed kerčiti in stlačevati ne zna; toraj ušesa in oči neizrečeno boli, ko se bere nevideno: skrbeti, država, vvrstiti i. t. d. Polglasnica se na Slovenskim veliko bolj izgovarja kakor na Českim ali Serbskim — in ako bi se tudi ne, je vunder ne smemo nikakor opuštati, sicer bi mogli ravnosledno tudi drugod dokaj glasnic in soglasnic opuštati. Kam bi pa to prišlo? Tega Slovenec ni vajen, in je tudi negnjusno za okó.

Torej še enkrat prosimo: za Slovence po slovensko! Jezik ni „Modeartikel“ — in se tudi oktrojirati ne da.

Čistimo ga, pilimo ga, gladimo ga, trebimo mu mah ptušine, ki ga obraša, mislimo in pišimo v duhu slovenskim, izposodujemo si, posebno kar nas je bližnjih bratov, besede, ki nam jih manjka, — nikdar pa ne pozabimo: de na razumu in omiki ljudstva je vse ležeče.

De si pa zraven svojiga čistiga slovenskiga pridobimo tudi popolnoma znanost ilirskiga jezika, naj se na vsacim slovenskim gimnaziji napravi tudi učiliše ilirskiga jezika: le to je prava pot vzajemne književne zveze.

Vredništvo.

Dopis iz Marburga.

Ljube Novice! posebno vaši poslednji listi so svojiga stariga prijatlja práv zveselili. Vstanovitva kmetijskih podružnic, naprava učilnic za kmetijstvo, in druge žlahtne reči, ktere si krajnska družba za posrečenje našiga naroda vpeljati prizadeva, ravno takó pa tudi oznanilo, kako se bojo Novice za naprej védle, so za me in za veliko družih vaših prijatlov vesele zgodbe. Tudi jez „po moji neumni pameti“ mislim, de „Novice sedanji imenitni čas nimajo samo za korún njiv obdelovati, ampak de je veliko veliko še drugih opravkov, ktere imajo ravno takó, kakor do zdej, v prid našiga naroda spolnovati.

Pri nas se „Novice“ veliko berejo, in jih pride vsaki teden tudi lepa kopica do gospoda Lejrerja, ki jih po deželi pošilja. Tudi to ljudém dopade, de se v dokladnim listu oznanila deželna poglavarstva najdejo. Gracarskim nemškim novicam, ktere se sicer za neizrečeno bistro glavo deržijo, še ni nikdar v misel prišlo, de bi tudi mi Slovenci postave v svojim jeziku radi brali in jih razumeli. *) Mi Slovenci po Štajarskim ne tirjamo, de bi za naprej po vsih kancelijah samo slovensko pisale, ampak to terjamo, de nam bojo gospodje „protokole“ „pešajde, dekrete“ oznanila in kakor se sicer vse te reči imenujejo, v našim jeziku pisali, de bomo tudi njihne povelja razumeti ramogli.

Pri ti priložnosti memo gredé tudi poprašam: ali ni v državnim zakoniku, kjer je govorjenje od različnih jezikov, v kterih se bo zakonik izdajal, tiskarni pogrešek, namest „s serbskimi civilnimi čerkami“ bi mende moglo stati „s cirilnimi čerkami“? **)

Poslednjič za pokušnjo še nektare besede, kako v naši okolici v slovenski jezik nemške besede mešajo: Od našiga letašnjiga vina pravijo: „Spomlad je übš (precej) lepo balò, nah (potlej) je pa furt (skoz in skoz) dèž šel.“ Kadar dve babci skup klepetate, pravijo, de „gučate.“ Moke nimamo pri nas, samo „melo“. Takó v vsaki pogovor nemške besede vmès silijo. Nar večí mojstri so v tem naši „wajncerli“, kterih jez dolgo clo nič nisim razumeti mogel. Silno potreba je tedaj, de se naš jezik čistiti začne, de se v šole in v življenje vpele, z eno besedo, de se mu pravica skaže. — Ali bi ne bilo mogoče, de bi nam „Novice“ iména vsih tistih vojakov našiga domačiga regimenta na znanje dale, ki so si v zadnjih vojskah rede in svetinje pridobili? To bi bilo za-nje in za nas lep spomin. ***)

Serčno vas pozdravi vaš stari prijatelj

Kos, vinorejc v Zwajneki.

Novi

*) Temu je zdej vstreženo z državnim in deželnim zakonikom.

**) Je tiskarni pogrešek.

***) Novice niso opustile pri mnogih prilikah oznanovati poslavljenje naših vojakov; in če so morebiti kakiga pozabile, se je to le zato primerilo, če niso vedile, od kod de je. Tedaj bi tudi zdej imenika ne mogle spisati, ki bi bil popolnoma.

Vredništvo.